

5. Биржаков М. Б. Введение в туризм : учеб. / М. Б. Биржаков. – СПб. : Невский Фонд; Издательский дом Герда, 2004. – 448 с.
6. Зверева Е. Premier Hotels – первая гостиничная сеть в Украине / Е. Зверева // Украинский туристский вестник. – 2004. – № 1. – С. 54.
7. Кабушкин Н. И. Менеджмент гостиниц и ресторанов : учеб. / Н. И. Кабушкин, Г. А. Бондаренко. – 3-е изд., перераб. и доп. – Мн. : Новое знание, 2002. – 368 с.
8. Квартальнов В. А. Иностраный туризм / В. А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 232 с.
9. Николаенко Д. В. Рекреационная география : учеб. пособие для ВУЗов / Д. В. Николаенко. – М. : Владос, 2001. – 288 с.
10. Папирян Г. А. Менеджмент в индустрии гостеприимства / Г. А. Папирян. – М. : Экономика, 2000. – 207 с.
11. Сенин В. С. Организация международного туризма : учеб. / В. С. Сенин. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 400 с.
12. Филипповский Е. Е. Экономика и организация гостиничного хозяйства / Е. Е. Филипповский, Л. В. Шмарова. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 176 с.
13. ProHotelia. Гостиничный бизнес online : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://prohotelia.com.ua/>
14. Международные гостиничные цепи : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.profz.ru/turism_23.html
15. Гостиничный франчайзинг : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.nezabarom.ua/b2b/stuff/b2b-stuff/hotel-franchising/>
16. Фирменный стиль гостиницы : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.guest-marketing.com/marketing/2138432-firmennyj-stil-gostinicy.html>
17. Бузни А. Н. Партнерские отношения при регулировании гостиничных услуг в регионе / А. Н. Бузни, М. К. Ильясова // Культура народов Причерноморья. – 2007. – № 121. – С. 37-40.

Вдовенко Л.О. Білохатнюк В.О.

УДК 631.11:001.895

ВАЖЛИВІСТЬ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність проблеми. Фінансові ресурси підприємства є основою його функціонування. На даний час підприємства, зокрема аграрної галузі, не забезпечені повністю фінансовими ресурсами, що призводить до неефективності їх діяльності. Аграрний сектор економіки знаходиться в кризовому стані через низький рівень забезпеченості підприємств фінансовими ресурсами.

Аналіз останніх наукових досліджень. В економічній літературі наявний багатий теоретичний і практичний досвід щодо оцінювання використання фінансових ресурсів в аграрній сфері. Питання сутності та специфіки ефективного використання фінансових ресурсів висвітлено у працях таких учених, як Т. Бердніков, О. Гудзь, М. Дем'яненко, Ю. Лупенко, М. Малік, О. Могильний, О. Непочатенко, В. Онегіна, П. Саблук, П. Стецюк. Різні аспекти ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств розглядаються в роботах Г. Азаренкової, Ю. Воробйова, А. Ковальової, Є. Кузнєцової, В. Терьохіна, І. Ткачук, Б. Холода, А. Чупіса, А. Шеремета та інших. Проте чимало питань, пов'язаних з формуванням фінансових ресурсів в АПК залишаються не розкритими.

Метою статті є висвітлення результатів дослідження стану та проблем забезпечення фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств Вінницької області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток агропромислового виробництва залежить від ефективного фінансування, яке має здійснюватися з урахуванням специфіки функціонування цієї галузі: сезонності виробництва; тривалого періоду відтворення основних засобів; наявності значного часового інтервалу між періодами здійснення витрат та отримання підсумкових результатів; безперервності виробничих процесів; використанням як засобів і предметів праці живих організмів; підпорядкованих передусім біологічним законам відтворення; залежності результатів діяльності підприємств і, відповідно, джерел фінансування від впливу природно-кліматичних умов; необхідності кредитного забезпечення діяльності та подальшого успішного розвитку суб'єктів господарювання [2].

Стає очевидним, що розв'язання проблем стабілізації аграрного сектору економіки України об'єктивно пов'язане з системою забезпечення сільськогосподарських підприємств необхідними фінансовими ресурсами.

Нині фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання аграрної сфери здійснюється переважно в трьох формах [1]:

- самофінансування, тобто використання власних ресурсів для розвитку;
- кредитування на основі мобілізації та перерозподілу тимчасово вільних коштів;
- бюджетне фінансування на безповоротній основі за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів.

Проаналізувавши діяльність підприємств Вінниччина за 2011 р. по обсягах виробництва валової продукції сільського господарства Вінницька область зайняла третє серед регіонів України. Загальне виробництво продукції сільського господарства області проти відповідного періоду 2010 р. зросло на 18,2%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – на 20,3% та господарствах населення – на 16,6% [6].

Виручка від реалізації продукції є основним джерелом відшкодування витрачених на її виробництво коштів. Її своєчасне надходження забезпечує безперервність кругообігу коштів і безперервність виробничого процесу. За період 2007-2011 рр. спостерігається стабільне зростання доходу (виручки) від реалізації продукції сільського господарства та прибутку в аграрних формуваннях Вінницької області (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка економічних показників виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції*

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
<i>Продукція сільського господарства</i>					
Повна собівартість, млн. грн.	1311,1	1420,4	2173,9	2907,1	3151,4
Доход (виручка), млн. грн.	1344,2	1530,9	2429,6	3168,1	3763,2
Прибуток (збиток), млн. грн.	33,1	110,5	255,7	261,0	611,8
Рівень рентабельності (збитковості), %	2,5	7,8	11,8	9,0	19,4
<i>Продукція рослинництва</i>					
Повна собівартість, млн. грн.	905,8	1000,8	1680,2	2413,6	2516,9
Доход (виручка), млн. грн.	1022,9	1200,3	1948,0	2697,0	3159,0
Частка доходу рослинництва від загального доходу, %	76,1	78,4	80,2	85,1	83,9
Прибуток (збиток), млн. грн.	117,1	199,5	267,8	283,4	642,1
Рівень рентабельності (збитковості), %	12,9	19,9	15,9	11,7	25,5
<i>Продукція тваринництва</i>					
Повна собівартість, млн. грн.	405,3	419,6	493,6	493,4	634,5
Доход (виручка), млн. грн.	321,4	330,6	481,6	471,1	604,1
Частка доходу тваринництва від загального доходу, %	23,9	21,6	19,8	14,9	16,1
Прибуток (збиток), млн. грн.	-83,9	-89,0	-12,0	-22,3	-30,4
Рівень рентабельності (збитковості), %	-20,7	-21,2	-2,4	-4,5	-4,8

*Джерело: [6]

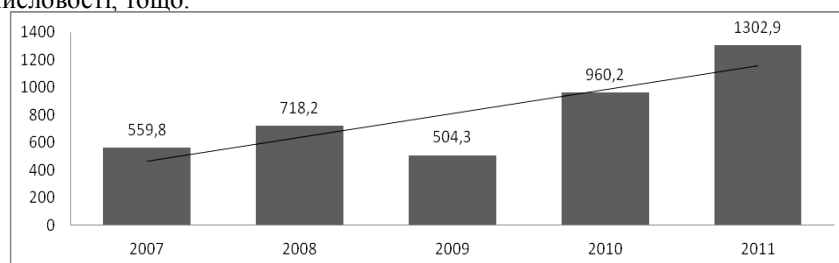
Як видно з даних таблиці 1, незважаючи на збільшення прибутковості сільськогосподарських підприємств з 33,1 млн. грн. до 611,8 млн. грн., збитковою залишається продукція тваринництва. А це, в свою чергу, має вплив на розмір прибутку як основи самофінансування підприємства.

Можна вважати, що результати останніх років одержані також завдяки певному поживленню інвестиційної діяльності в регіоні.

За 9 місяців 2011 року в основний капітал сільськогосподарських підприємств інвестовано 1,3 млрд. грн., або в 3,9 рази більше як за аналогічний період минулого року.

За 2011 рік господарствами області закуплено 1078 одиниць сільськогосподарської техніки на суму 474,5 млн. гривень, або на 195 млн. гривень більше, як в 2010 році. Станом на 01.11.2011 року в галузь сільського господарства інвестовано 19,6 млн. дол. США іноземних інвестицій, їх приріст з початку року склав 1,9 млн. дол. США [6].

На сьогоднішній день в агропромисловому комплексі області знаходяться в стадії реалізації та будуть реалізовуватися в найближчій перспективі 115 інвестиційних проектів на суму понад 17,2 млрд. грн., спрямованих на розвиток галузі рослинництва, будівництво нових та реконструкцію існуючих тваринницьких комплексів, елеваторів, сховищ для зберігання овочів, картоплі та фруктів, харчової і переробної промисловості, тощо.

Рис.1. Динаміка інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств Вінницької області, млн. грн.

Підприємства АПК не можуть повністю задовольнити власні потреби у фінансових ресурсах власними силами, тому важливе значення має доступність підприємств до зовнішніх джерел фінансових ресурсів (в основному доступності банківських кредитів). За рахунок кредитів відбувається формування основних засобів та оборотних коштів, здійснюються розрахунки між товаровиробниками, відбувається збільшення обсягу грошової маси, прискорюються процеси реального накопичення, виробничого і соціального розвитку підприємств АПК [3].

Обсяги залучених кредитів у 2011 році підприємствами АПК Вінницької області порівняно з 2010 р. збільшилися на 294 % та становлять 581,6 млн. грн., з них короткострокових кредитів – 427,5 млн. грн.,

середньострокових 76,1 млн. грн., довгострокових 78,0 млн. грн. Заборгованість за кредитами АПК станом на 01.07.2011 року склала 654,9 млн. грн., в тому числі прострочена заборгованість – 30,4 млн. грн., пролонгована – 114,7 млн. грн. [4].

Також підприємства АПК формують свої фінансові ресурси за рахунок бюджетних коштів, але даний спосіб є неефективним. Так, з 581,6 млн. грн. отриманими підприємствами АПК Вінницької обл. перераховано бюджетних коштів для покриття кредитів 3 млн. грн., що становить 0,51% [5].

Висновок. Проаналізувавши сучасний стан забезпеченості підприємств фінансовими ресурсами сільського господарства Вінницької області, видно, що виручка (дохід) є основним джерелом формування фінансових ресурсів, але цього не достатньо для повного самофінансування та розширеного відтворення.

Кредит, як спосіб залучення коштів підприємствами АПК, не відіграє вагомую роль в кредитуванні аграрних підприємств, оскільки зросли в посткризовий період вимоги до отримання кредиту, які не всі аграрні підприємства можуть виконати.

Позитивною тенденцією є збільшенні інвестицій в сільське господарство: за 9 місяців 2011 року в основний капітал сільськогосподарських підприємств інвестовано в 3,9 рази більше як за аналогічний період минулого року.

Отже, можливість в умовах забезпеченості виробничо-господарської діяльності ресурсами є основою ефективного функціонування аграрних підприємств.

Джерела та література:

1. Гудзь О. Є. Забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія, практика : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.04 / О. Є. Гудзь. – К., 2009. – 39 с.
2. Качура А. Є. Модель формування оптимальної структури джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / А. Є. Качура // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2011. – № 1. – С. 74-81.
3. Колотуха С. Концепція розвитку кредитних відносин сільськогосподарських підприємств / С. Колотуха // Банківська справа. – 2004. – № 4. – С. 45-57.
4. Національний банк України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
5. Міністерство аграрної політики та продовольства України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>.
6. Вінницька обласна державна адміністрація : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.vin.gov.ua>.

Гилка М.Д.

УДК 519.85(075.8/076)

ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ДИНАМІЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ

Постановка проблеми. Масштаби, напрями розвитку, конкурентоспроможність та ефективність сільського господарства визначаються його матеріально-технічною базою, найважливішою складовою якої є основний капітал. На жаль, на сьогодні все ще продовжується процес деіндустріалізації сільського господарства. Так, вартість основного капіталу сільськогосподарських підприємств за останні десять років зменшилася в 3 рази. Забезпеченість тракторами, комбайнами та іншою технікою становить 45-50% від потреби. Більше половини наявних технічних засобів є зношеними та морально застарілими, тому потребують заміни. За даних умов важливого значення набуває процес відтворення основного капіталу. Вчасне та в повному обсязі відтворення основного капіталу дозволяє звести до мінімуму виробничі витрати, забезпечити виробництво високоякісної продукції, підвищити конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва. Однак в процесі відтворення основного капіталу сільськогосподарські підприємства наштовхуються на таку важливу економічну проблему, як вибір оптимальної стратегії заміни застарілих об'єктів на нові. Враховуючи техніко-технологічні особливості основного капіталу сільського господарства, вважаємо, що дану економічну проблему найдоцільніше розв'язувати за допомогою методів динамічного програмування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Застосуванню методів математичного програмування, в тому числі динамічного, для розв'язання важливих економічних задач присвячені праці багатьох українських вчених, зокрема, А. Барвінського, М. Бойчука, В. Вітлінського, П. Григорука, В. Григорківа, М. Кучми, В. Михайленка, С. Наконечного, Т. Терещенко, Н. Федоренко та ін. В своїх працях вчені доводять, що використання методів математичного програмування при розв'язуванні економічних задач дозволяє здійснювати системний аналіз досліджуваного явища, класифікувати об'єкти за деякою сукупністю ознак, виявляти латентні ознаки, відобразити вихідні об'єкти у деякому багатомірному просторі ознак з метою порівняння їх відносного розташування, визначати ступінь кореляційного зв'язку між двома групами випадкових величин і приймати виважені рішення про характер закономірностей їхнього розвитку тощо. Оскільки математичне програмування дозволяє обробити великий масив різнорізної